

LA ESQUELLA
DE LA
TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH
HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI
DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya
Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

ELÍSSEO MEIFREN

—Si volen alguna cosa, á América tenen un artista á la seva disposició.

UN ACTE DE REPARACIÓ

Sense contar las moltes cartas de felicitació y encoratjament que se m' han enviat ab motiu de la meua *Crónica* de la senmana passada, de las quals acuso rebut y 'n dono públich testimoni de agrahiment, la qüestió per mí suscitada ha inspirat un nobilíssim article: «*Carta abierta*», insert en *La Publicidad* del dilluns al matí, en el qual D. Emili Mora enumera alguns dels molts rasgos generosos y de verdader altruisme que esmaltan la vida tota de don Llorens Ardid.

També dilluns, en la solemne sessió de la Junta «*La Caridad*», el Marqués de Marianao, va parlar ab l' elogi que 's mereix del Comissionat general de aquella institució, encomiant no sols els serveys que porta prestats, sino son procedir digne y correcte al oferir á la Junta la seva dimissió y ab ella la renúncia als havers que tenia devengats. Hi ha que advertir que 'l Sr. Marqués de Marianao no prengué part en el nomenclament del Sr. Ardid, per trobarse absent de Barcelona al efectuar-se aquest pel Comité executiu, que ab tant acert, tan dignament y ab tanta noblesa de miras presideix, en substitució del Alcalde de Barcelona.

Contrastan aquests actes de imparcialitat y de justícia, ab la conducta dels detractors de mon bon amich. A la meua franca excitació han respost ab el silenci més absolut. Se 'm figura que vuit días son temps bastant pera formular càrrechs y acusacions. Si no 'n tenen prou ab aquests, se 'n poden pendre vuit més. No hem de ser tacanyos. Pero vuit días més y prou.

Decidíxinse, donchs, á formular aquests càrrechs; mes cas que no puguin, será precís que confessin que obraren ofuscats, enterbolits per la passió del odi.

La confessió diuhen els catòlics qu' es un gran consol, sobre tot, quan vá seguida del arrepeniment sincer. Ho es fins pels reos qu' están en capella. Y se 'm figura qu' en capella 's troban—ells mateixos s' hi han ficat—els vilipendiadors de agenas reputacions, creadors d' atmósferas empastifadas que tendeixen á envenenar l' opinió de una ciutat culta y amant de la justícia.

Aixís, donchs, una de dos: ó justifiquen degudament la seva campanya difamatoria ó confessan la seva culpa. No hi ha escapatoria.

J. ROCA Y ROCA

CRÓNICA

ELS cartells del *Liceo* ho venían á dir encare que ab distint llenguatge: «Avuy diumenje, á la tarde, un noy de l' Hostia torejará *L' Africana*.» ¡No n' han sortit poch de toreros del barri marítim de la Barceloneta... toreros de hivern y fins *señoritos toreras!* ¡Que n' hi hagi un més que té d' extrany!

Ab aquesta idea vaig anar al Gran Teatro, com qui va á la Plassa de toros, á veure un estropici... El mateix empresari 's devia figurar que hi sería, quan va disposar la festa per la tarde de l' últim día de la temporada, es á dir, enterament á cubert del disgust dels abonats, dels propietaris, dels parroquians habituals.

De segur que ara 'l Sr. Bernis s' estirà 'ls cabells, perque si s' hagués arriscat á fer la proba quinze días avants, lo qu' es mitja dotzena de plens

ó tal vegada més, no 'ls hi quitava ningú. Afortunadament per ell, la impressió del diumenje no 's refredará tan fàcilment. Y no estém pas tan lluny de la primavera.

Ab aixó sols queda dit, consignat y refermat que 'l debut de 'n Manuel Utor (a) *Manolo* (*) va ser un éxit popular... ó alguna cosa més que un éxit: una gran sorpresa, un verdader prodigi.

* * *

¿Volen que 'ls digui una cosa? Desde que hi sentit á n' en *Manolo*, jo crech en bruixas.

Un xicot sense instrucció literaria ni musical, denyat de la naturalesa que 'l va fer un tipo menut, xaparro, lleig; acaronat solzament per la verola que li va omplir el rostre de clots y li va fer perdre un ull; tractat ab rigor per la fortuna que fins fa poch l' obligava á guanyarse las garrofas exercint la penosa feyna d' estivador de barcos... un xicot de aquestas condicions físicas, de aquestas antecedents socials, sense possehir un borrhall de solfa, sense haver rebut las llissons de cap mestre professional, y sortir tot d' una á cantar l' *Africana* al Liceo y emportarse'n al públich en massa ¿no es veritat que sembla una falornia? Y no obstant es una realitat positiva.

Ja ho sé que no es un artista... Ja ho sé que tal vegada no arribará á serho may... Conta 34 anys d' edat, y está 'l pobret tan endarrerit, qu' es molt difícil acostumarse á l' idea de que pugui arribar may á guanyar el temps perdut...

Pero té una veu tan franca, tan plena, tan igual, tan ben timbrada, com pocas se 'n senten... Y ade-

(*) Per *Manolo* 'l coneix tota la Barceloneta. El motiu de *Musclaire* li va treure un periodista, cregut equivocadament, qu' en *Manolo* 's guanyava la vida pe-cant musclos.

UN TENOR QUE ARA COMENSA

MANEL UTOR

LA TORNADA DEL ALCALDE

—¿Vol que li porti, senyor?
—No, noy; ja m' ho sé portar jo mateix.

més—per forsa 'l diumenje algún ángel devia protegirlo, tal vegada la Srta. Arneiro, la Selika, que ángel es d' hermosura y de bondat—en Manolo se 'n va sortir, com ningú podia imaginars'ho... Y aixó, unit als seus antecedents, es cosa que sorprén y que conou a tothom que tingui cor y una mica, miqueta de sentit psicológich. ¡No es res, saltar casi de improvís, desde la bodega de un barco al escenari del Liceo!... Per donar aquestas voladas se necessitan alas y sobre tot molta sort.

Va naixer en Manuel Utor á la Barceloneta, de pares andalusos y pobres; á penas va rebre instrucció; desde petit fou enviat á la feyna, á guanyarse 'l pá miserablement.

Nou anys enrera era l' encarregat de pendre gent al servey dels vapors sevillans de la Companyía de 'n Busaña. Un día va renyir ab un seu cunyat que no 's portava bé en el treball y á qui havia despedit el capitá; qual cunyat atribuí la perdua de la feyna á n' en Manolo. Se trobavan els dos en una de las Pudas (casas de menjar y beure de la Riba avuy desaparescudas) y 'l cunyadet va insultarlo y agredirlo á cops de puny. En Manolo, que té sanchi, va perdre 'l mon de vista, y s' encaminá á casa seva á buscar un' arma pera tornarli la resposta. Tan cego anava, qu' entrabancantse ab un guarda-rodas va caure y ab una xich més s' estabella. Casi més li hauria valgut. Perque al compareixer á la Puda armat ab una pistola, en lloch de fer blanch sobre l' home que l' havia agredit, va ferne sobre un pacífich concurrent que no tenia res que veure en la qüestió.

Ja 'l tenim prés y encausat; en el primer judici oral el jurat el va absoldre. El fiscal s' apelá, se vejé la causa de nou, y 'l según jurat, menos clement que 'l primer, dictá veredict de culpabilitat. La justicia sol ser dura ab els pobres y li imposá 14 anys d' es-

tada á Cartagena. Ab sis no més va fer la pau, gracias als indults y á la seva bona conducta, sentli permés tornar á la Barceloneta, ahont sempre ha sigut estimat de tots els vehins, perque un acalorament, un bull de sanchs tothom el té, y més els pobres que no han rebut instrucció.

Dono aquests antecedents perque quan sentin dir: —Ha estat á presidi—com se deya diumenje á la tarde pels corredors del Liceo, sápigam perque va estarhi, que no es certament per cap causa deshonorosa.

Y ara diguin vostés mateixos: ¿cóom ab tantas emociones, ab una vida dura com la seva, exercint una feyna que tot sovint s' ha de remullar ab el traguet per agafar coratje, ha pogut conservar íntegrament el tresor de la veu incomparable? ¿No es veritat que sembla mentida? ¿No es cert que per forsa ha de tenirla acorassada y acorassada d' or?

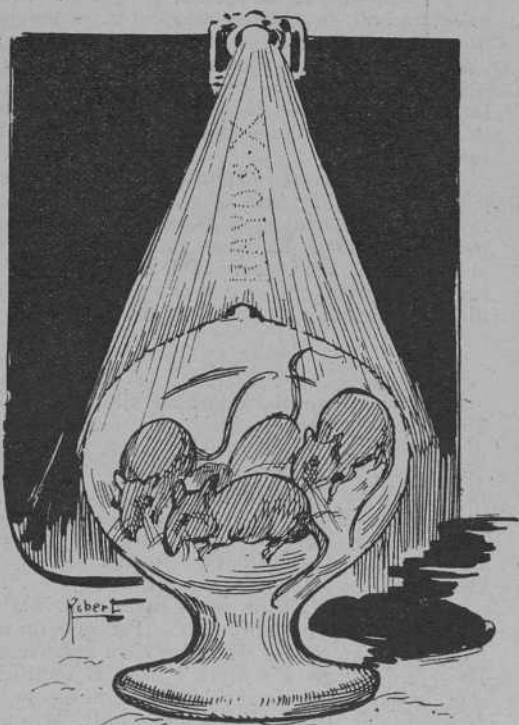
¿Y de qué li ve el cantar? Ni ell mateix ho sab. Tampoch ho saben els russinyols, ni 'ls passarells, ni las cardinas. En Manolo cantava, perque tenia veu, pera donarse gust á n' ell mateix. Cantava com canta 'l jovent treballador de l' Hostia, sobre tot els dissaptes al vespre, saludant la festa de l' endemá després de sis días de fatiga dura, ab cada pet de *Marina* «Al ver en la inmensa llanura del mar» y ab cada aria de *La Tempestad* qu' espatarra.

¡La Marina! L' Utor se la savia tota. Els seus companys van encalabrinarlo.—¿Per qué no vas á cantarla en un teatro? El pobre xicot passava miseria y va decidirse á rompre 'l glas. El sacrifici, seguit de una tremenda revolcada, tingné efecte en el *Gran-via* deu fer cosa de un any y mitj. Més tart l' ha cantada l' obra del Arrieta—y sempre d' oido—una vegada á las *Delicias* y sis en algunas poblacions vehinas, las dos últimas al Masnou, produhintli l'

LA BAIXA DELS CONSUMS

La xarada.

La solució.

una 5 pessetas 60 céntims y l'altra tres pessetas rodonas.

Per últim en Manolo va trobar un protector: el jove Ricart Jenssen, fill del rich consignatari del mateix apellido, y músich y literat d'afició. Com á un *sport* que te molt de generós y noble, y sense cap mira interessada, s'ha dedicat á ensenyarlo, y no content ab aixó 'l te á casa seva á menjar perque s'apliqui més y no 's distregui. Nou mesos li han sigut menester per' entatxonarli á la memoria *L' Africana y Trovatore*. El passat estiu, pera no perdre temps, se 'l ne va portar á Vallfogona. Empenyat en ferlo debutar, he sentit dir que no reparava en sacrificis. ¡Rasgos hermosos de generositat, que 'm complasch en consignar, y que be valen la cridada que diumenje va ferli 'l públich, qu' está al *tantum* de aixó, obligantlo á eixir á las taulas á participar de la ovació tributada al seu deixeble!

* * *

En Manolo 'l diumenje estava emocionadíssim, de manera que 'ls que tenen la costum de sentirlo asseguran que no va treure de bon tros tota la veu que te. Es molt natural. Quan el primer ensaig d'orquesta ningú 's creya que arribés á encaixarse... y no obstant ja ho van veure. Per aprendre á nadar es precis tragar algunas glopadas.

El contemplar el seu nom en el cartell va ferli venir las llágrimas als ulls. La presencia de l'Arneiro, qu' es una real móssa y que figura estar enamorada d'ell, va enconjirlo. Y figúrinse quin embrás el trobarse engabanyat en el traje de Vasco de Gama, ficats els peus dintre de unas botas que li donavan cinch centímetros més d'estatura de la que te naturalment, y que l'obligavan á caminar com si tingués ulls de poll! Se compren que mentres se trobava á las taulas no sapigués que ferse de las mans, y que algunas vegadas baixés el cap, com si no gosés mirar.

Donchs ab tot y aquest encongiment cantava ab una intuició maravellosa, y quan li esdevenia donar una nota brillant, que li sortia del pit, pura, rodona, espontánea, calenta y sostinguda arrebatava al teatro en massa. En el moment de l'aria del acte quart —la pessa de proba per en Vasco de Gama— el públich l'esperava ab bramuls de fera qu'espera un ápat llaminer. La primera volta no li eixí prou be, per efecte de la gran emoció: repetí la pessa y provocá un deliri.

En Cossira li doná molts bons consells avants de la representació y durant la mateixa: en Mascheroni l'ajudá ab la batuta, fent per ell lo que 's fa ab un náufrech, quan s'hi posa tota l'ánima per salvarlo, y en quant á l'Arneiro... ¡Ah!... Sabíam qu'era una gran artista; ara sabém ademés qu' es un cor molt gran.

Algú reya en l'acte de la presó, quan ell está jagut y ella 'l venta al só de la deliciosa *berceuse*; mes, ho confesso, jo experimentava una emoció fonda que m'enternia, no més que pensant qu'ella es una ilustre dama de l'aristocracia portuguesa, y ell, un pobre fill del poble, un treballador de la Barceloneta... No tot en el teatro han de ser rivalitats, miserias, desdenys y malas passións: també hi han rasgos de noblesa de cor que son art humá, art viu, tant ó més intens, si se sab sentir, que 'l que brolla de la inspiració creadora.

P. DEL O.

SENSE MARE

SONET

Als primers anys va perdre sa mareta,
quan just son tendre cor la coneixia;

sentint d' allí en avant gran melangia
jamay vejé cap ànsia satisfeta.

Quan ja fou gran se va sentir poeta
així engrandint las penas que tenia,
y un jorn cercant carinyo y alegría
se casá ab una hermosa fadrineta.

Y quan creya lograt lo qu' ell ansiava,
un ser que l' estimés, ab amargura
vegé que sa costella no l' ayjava,
que feya esforços per fingir ternura!...
Y ara va demanant de porta en porta
un xich d' amor, ab l' ànima mitj morta.

PERE LLAVERIA Y ESTIVILL

PARLANT AB EN XANXES

—Hola!.. Vosté sempre prenent el sol...

—No, señor; siempre nó: eso no más lo hago al
hivern: al istiu procuro buscármela per l' ombra.

—Es alló que diu el ditxo: Cada cosa á son temps.

—¡Claro! Si uno no mira per un hom ¿quién quiere V. que lo haga?

—Y qué tal, ¿cóm van els negocis de la Casa Gran?

—¡Cómo han de anar! Como siempre. Es decir, si he de parlarle con franqueza, creo que van un poco pitchor.

—¡Sí qu' estém frescos! ¿No deyan que aquest Ajuntament havia de fer tantas cosas?

—¿Pero, aún hace V. cas d' esos infundios?... ¿No sabe V. que escombra nova escombra bé y que de todos los Achuntaments que se han estrenat se ha dit lo mismo? Mire V.; hace ya sesse ó divuyt anys que cobro de la Casa de la Ciudad—y no digo que trabajo, porque en rialidad nunca he hecho res,—y en ese tiempo excuso decirle el número de corporaciones novas que habré visto. Pues bien: cada vez que ha entrado una nova fornada de rechidors he oído la misma cantarella: «¡Se han acabat els abusos! ¡Vamos á rechenerarlo todo! ¡Fuera zánganos! ¡Fuera malgastos! ¡Fuera ratas!» Nosotros, naturalmente, como conocemos el paño y estamos farts de oír semejantes discursos, nos reímos por la parte de dentro y nos dihéim los unos á los otros: «Mochiganga número mil y tantos. Los nuevos loros ya cantan la canción antigua. Veremos cuánto durará esa xarrameca.»

—¡Quina frescura!

—¿La de los loros?

—La de vostés.

—Hijo, la experiencia es la mare de la cencia: un municipal, per municipal que sea, tiene ojos y entendimiento y memoria, y á fuerza de ver rechidors y Achuntaments y de presenciar els bullits que en aquella Casa se arman, acaba uno por burlarse de todos y de no tener fe en res. O sino, fíjese V. en l' actual municipi. ¿Cuánto tiempo hace que está funcionando?

—¡Qué se jo!

—Un any. ¿Y qué han hecho los concejals durante ese temps? Enrahonar por los codos, celebrar seis ó siete tiberis de cal Ample á expensas de la Pubblica, y pare V. de contar. De las mil cosas que van prometer al tomar posesión del cargo ya ni menos se acuerdan.

—¿Y vosté, que se 'n recorda?

—¡Ya lo creo! Como que es exactamente lo mismo que al entrar prometen todos. Dijeron que vichilarían la calidad y el peso de las sustancias alimenticias, especialmente las destinadas al pueblo. ¿Han hecho res de eso?

—Me sembra que no.

ELS QUE SE 'N VAN

ANTONI MANSO

celebrat actor catalá, mort darrerament á Barcelona.

—Aseguraron que moralizarían l' administració municipal, suprimiendo empleats inútiles. ¿Han cumplido su palabra?

—Al contrari: sento dir que hi ha més empleats ara que may.

—Y no se equivocan los que tal dicen. Se comprometieron á millorar las condiciones hichiénicas de la ciudad, procurando que todo estuviese limpio, aseado, curioso como corresponde á una capital de la importancia de Barcelona. ¿Ha visto V. hacer algo en este sentit?

—Pero ¿qu' 'n te la culpa de tot aixó? ¿Els republicans ó 'ls regionalistas?

—Eso sí que no se lo puch puntualizar. Lo único que li diré es que esos últimos, los rechionalistas, entraron en la Casa con más agallas que un Miura, y á pesar de ser ellos los que lo mangonechan todo, aquello es un camp perdut, tal vez más perdut que may, sin que en esos doce meses que llevan de mando hayan sabido hacer otra cosa que colocar á los amigos y organizar aquellas dichosas fiestas de la Mercé, de las cuales la caja municipal aun ne va un poco cheperuda.

—¿En qué s' entretienen ara 'ls rechidors?

—Ahora en res: entre que l' amo está en Madrid y que hay una pila que quieren ser diputados, puede decirse que la vida del Achuntament se halla en suspenso.

—No sé si es á conseqüencia d' aixó ó qué, pero per la ciutat corran rumors no gayre agradables.

—¿Sobre qué cosa?

—Diñen qu' en el ram de mataderos...

—¡Ah! Todo, todo lo que vosté vulgui.

—Y que la recaudació de consums...

—¡Da horror! Ya lo sé.

—Y que l' organizació de las brigadas...

—Es un verdadero choch de bitllas.

—Y qu' en tot aixó de la compra de caudals d' ayguas, la municipalisació del gas y la conversió de la deuda hi ha molt y molt y molt que dir...

—Raro sería que no fuese cierto.

—Donchs ¿qué hem de fer els barcelonins per sortir d' aquests embrollos?

—¡Ah! Mis pobres coneçements no llegan tan le-

DAVANT DEL LICEO

—¡Senyor y senyora!... ¡Por el baile!

jos. ¿Qué quiere V. que sepa un trist municipal con once rals diarios?

—¿Sab lo que penso? Que aixó no s' acabarà fins el día que...

—¿Qué? Ya puede soltarla, por grossa que sea.

—Fins el día que 'l fem arcalde á vosté.

—¿Que se 'n burla?... Arreglaría yo las cosas ó no las arreglaría; pero que no lo haría pitchor que los que ahora mandan... ¡ya puede V. pucharhi de peus!

A. MARCH

ESTICH MALALT

ALS DOCTORS QUE 'M VISITAN

Estich molt malalt;
me palpita 'l cor
y á mes d' aixó encare
tinch mals els pulmóns.

La Parca y la Ciencia
me volen las dos:
la presa 's disputan
com dos jugadors.

Si guanya la Parca
adeu siau tot:
Pastora adorada,
fioretas del bosch,
costums de ma terra,
tendres cants d' amor.

Si guanya la Ciencia
mil gracias, doctors.

ARTUR GANDOL

¿CASUS BELLI?

En veritat els dich que si aixó de la zona neutral no 'ns porta la guerra civil ab els seus consegüents horrors, ja será miracle.

A horas d' ara tenim soliviantada contra nosaltres la mitat d' Espanya, y l' altra mitat crech que també.

La primera població que ha donat el crit d' alarma ha sigut Valladolid, la hermosa ciutat del Pisuer-ga y 'l blat car.

—¡Cóm s' entén!—han dit els antichs súbdits de 'n Gamazo—¿Desde quán Barcelona ha de tenir privilegis que las demás capitals no posseheixen? O tots monjas ó tots canonges. De concedir la zona neutral als barcelonins, que 's concedeixi á tothom.

—Pero, homes,—els ha respost el govern:—¿no comprenen vostres que las zonas neutrals sóls poden establirse en ports de mar?

—¡Presente!—ha cridat immediatament Bilbao.—Jo soch port de mar: per lo tant, vull la meva zona.

—¡Jo també!—ha dit Cádiz.

—¡Lo mateix demano jo!—ha exclamat la Co-runya.

Resultat: que de Cadaqués á Pasajes, donant la volta á tot el litoral espanyol, no hi ha avuy poble ni poblet de la costa que, agafantse ab alló de «la igualtat davant de la ley», no exigeixi en una ó altra forma la seva mica de zona neutral.

Per fortuna els nostres embaixadors á Madrit no 's desaniman, y á pesar d' aquesta corrent d' hostilitat, las negociacions marxan endavant y, segóns noticias, per molt bon caní.

Aquí la gent no parla d' altra cosa.

¿Qué vol dir la guerra d' Africa, el bloqueig de Venezuela, la qüestió electoral y la baixa de la recaudació de consúms?

Zona neutral y res més que zona neutral: tot lo demés son petitesas y insignificancias, indignas d' ocupar un moment la nostra atenció.

Si 'l govern ens concedeix la zona neutral,—els intel·ligents aixís ho asseguran—Barcelona va á ex-

AL TÍVOLI

L' Avi del Parch, atentament invitat pel seus companys, assisteix á una funció especial, donada en honor seu pels elefants de madama de Valsois.

perimentar una transformació tan estupenda, que... vaja, que ni 'ls vehins antichs sabrem trobar á casa.

El comerç adquirirà un impuls fins ara desconegut.

Las classes obreras tindran feyna llarga, segura y ben pagada.

Hi haurà treball pera tothom, pa pera tothom y fins café y copa pera tots els que 'n vulguin.

—Després de la pèrdua de las colonias—diuen els fabricants—¿qué menos pot fer el poder central per nosaltres que otorgarnos aquesta compensació?

—En efecte—afirmen els economistas:—miris l' assumpto com se vulgui, l' única manera de resoldre l' actual crisis obrera es establir á Barcelona la zona neutral.

—Y aixó es tan evident,—anyadeixen els que pican més fondo—que si no per conveniencia nostra, per egoisme seu, el govern ens l' hauria de concedir immediatament y á ulls cluchs.—

Per l' istil d' aquells polvos maravellosos que á més de curar deu ó dotze malalties serveixen també per enganxar la porcelana y per netejar el llautó, la zona neutral es presentada pels seus defensors com una nova panacea, capás per si sola de fer la ditxa de tot aquest plá.

—¡Volém la zona neutral!—escríu la premsa, ab unanimitat encantadora.

—¡La zona neutral ó la mort!—repeteixen á coro tots els barcelonins.

Y aixó que la majoria d' ells deuen trobarse, respecte á aquest assumpto, en el mateix cas d' un bon senyor que ahir me deya ab la major ingenuitat:

—La zona neutral... la zona neutral... ¿Creuria qu' encare no sé qué vol dir?

MATÍAS BONAFÉ

LA JUNTA GENERAL DE LA CARIDAD

De la Junta que vá celebrarse dilluns ne sortí més viva, més forta, més briosa... ue may *La Caridad* que 'ls que voldran monopolisarla, donavan per fracassada. Hi assistiren 18 individus, el mateix número qu' en quatre sessions de las set que porta celebradas fins avuy, y aixó qu' en l' actualitat hi ha 18 dimissions pendents. El Comité executiu, fora del Sr. Vidal-Ribas, está complet.

Pero la forsa de *La Caridad* no depén sols del número dels que 's mantenen fermes, á pesar dels grans treballs que s' han realisat per allegar dimissions; la seva forsa principal radica en la rahó que l' ampara, en els nobles prop sits que l' animan, y en la mateixa guerra injusta, solupada, de mala lley que se li ha fet.

Quan el marqués de Miramón, després de defensar la necessitat de no dimitir per no estar justificat l' abandono de la noble missió confiada á la *Caridad*, feya del senyor Ardid els elogis merescuts, donava mostrás de una commovedora noblesa de cor y de un admirable esperit de justicia. No hi ha més que considerar que l' Sr. Ardid ha sigut tatxat villanament de llibertari de anarquista y casi de facinerós y que l' noble Marqués es avuy un dels primers, sino l' primer contribuyent de Barcelona.

La idea de no abandonar á *La Caridad* pera curarli las feridas que alevosamente se li han inferit, tanca tot un programa qu' estém segurs seguirá sense vacilacions la Junta de la benemèrita institució.

En una notable ponencia del Sr. Pérez, se justifica ab arguments de gran forsa la impossibilitat de prestar assentiment al propòsit del Sr. Vidal-Ribas, emp nyat en que tota la Junta dimitís. L' objectiu exclusivament benèfic de *La Caridad* queda perfectament establert en aquest treball escrit ab notable galanura.

El Sr. Roca y Roca doná lectura á un *Mensatge* enumerant un per un els importants treballs fets pel Comité executiu, l' entusiasme y l' calor ab que 'ls portá á cap, els magnífics resultats que obtingué, y el projecte práctic d' extineió de la mendicitat que hauria posat en planta en la primera quinzena del próxim mes de febrer, si no hagués sobrevingut la funesta escisió, provocada misteriosament, sense motiu que pugui justificarla.

Abordá l' assumpto ab valentia, sortint al encontre dels arguments que poden alegarse, puig en realitat no se 'n adueix cap pels que fan á *La Caridad* una guerra sorda, de malavolensas y desconfiansas. Excitá als que havian presentat la dimissió á tornar á son lloch de honor, oferintlos totas las garantías que 's consideressin necessarias pera qu' en lo successiu no pogués haverhi jumay més ni la sombra de un rezel. Doná compte de que *La Caridad*, haventse constituït sense possehir recursos, ni haver cobrat res del Ajuntament, té en caixa avuy més de 24 mil pesetas; no haventse gastat ni un céntim en els grans treballs de preparació y execució que porta realisats.

Las explicacions del Comité executiu sigueren acullidas per la Junta general ab frases de gran satisfacció, per boca dels vocals Sr. Riquer y Trias, ab lo qual s' afermá una vegada mes l' homogeneïtat de una Junta benèfica, composta de personas de distintas procedencias, pero unidas en el sol y únich pensament de practicar el bé.

Sols alguns periódichs han reflectat imparcialment lo ocorregut en aquest acte. Com si hi hagués interès en que l' públich de Barcelona no s' enteri de lo que passa, son contats els que han reproduït ó donat un bon extracte de aquells importants documents. Altres, alegant falta d' espay, han omitit la seva reproducció. Altres, en fi, ni aquesta excusa han retret. En lloch de una campanya lleal, oposant arguments á arguments, fets á fets, se procura fer la campanya de l' asfíxia.

Pero no prevaldrá aquesta treta dels enemichs de *La Caridad*, si es cert, com se 'ns assegura, que quan sigui ocasió s' farà una tirada popular de aquells documents, que será

escampada ab gran profusió per tot Barcelona. Pesí á qui pesí, al últim se farà la llum, y l' opinió otorgará la victoria á qui la mereixi, que no será pás als que apelan á uns medis tan poch conformes ab la llealtat y ab la justicia.

REFLEXIONANT

—¡Zona neutral!... Suposo que deuré ser una cosa com ara la *Gran Peña* ó l' *Trianon*.

TEATROS

PRINCIPAL

Divendres passat tingué lloch l' estreno del drama d' Ibsen, *Hedda Gabler*, traduït al castellá. De l' obra no cal parlarne; prou coneguda qu' es del nostre públich per haver saborejat las acabadas interpretacions qu' en feren artistas de la talla de la Duse y la Vitaliani.

UNA CEBA NOVA.

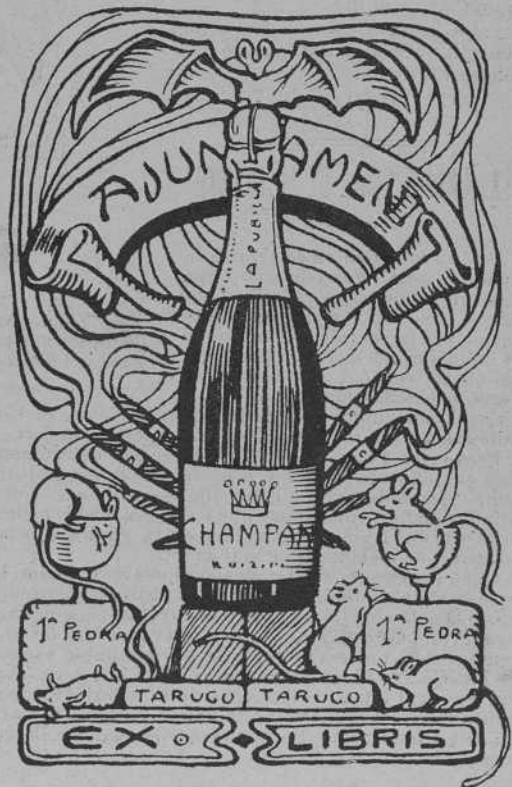
El del Regionalisme.

El de la més llegendària gloria.

El de don Albert.

El de la Casa Gran.

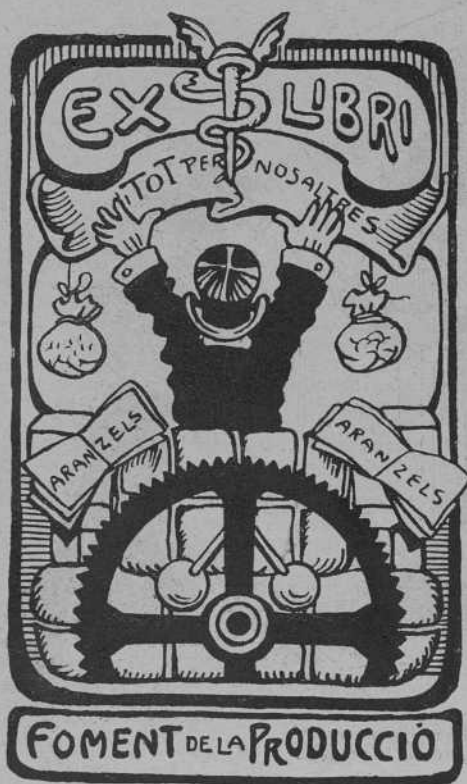
EX-LIBRIS.

El del hereu Pantorrillas.

El del poble treballador.

El dels fabricants.

El del nou arcalde.

BRU
NET

La versió que n' han fet els senyors Costa y Jordá es molt passadora. Podria ser que la traducció francesa, encare que sols els hagués servit per la comparació, hagi perjudicat el llenguatge, que no deixa per aixó d' ésser cuidat y sobri, demostrant la voluntariosa tasca dels traductors als que hauríam d' aplaudir sense recels encare que no fos mes que per aixó que dihem de la bona voluntat.

Artísticament la representació no deixá del tot satisfets als intel·lectuals; y no es que 'ls actors, y especialment la direcció, no hi possessin tot el seu saber; lo qu' es que quan els artistes d' aquí fan tot lo que poden, encare no fan prou pera cumplir ab las exigencies de las obras modernas de psicología interna tan exóticas y emboyradas com son alguns dels dramas del gran mestre noruech que no necessitan arranchs de galán ni somiqueigs de dama, sino molts matisos de sentiment. Ab tot, en las successivas representacions s' esmenaren alguns defectes de tal modo que fa creure que si la experta direcció del Principal s' empenya en sortirne ayrosa, y sobre tot sí, com es el seu projecte, sovinteja els estudis d' obras modernas, no trigarém gayre á veure dignament interpretats als grans mestres del art modern.

La senmana próxima s' estrenará 'l drama *Resurrecció*.

LICEO

¡Valentia com la de 'n Manén!... El coneixíam com á violinista de cap de brot y com á compositor de pessas sinfónicas: faltava que se 'ns presentés com á autor d' óperas y director d' orquesta, y en aquests dos conceptes ha fet un punt d' home essent encare casi un noy.

Giovanna di Nápoli té un llibre poch adequat pera convencer: tot en ell apareix soptat, massa sumari, y las escenas finals se prestan ben poch á ser posadas en música. Ab tot en Manén s' hi lluheix, pagant tribut, aixó sí, á las tendencias novísimas de la escola italiana que no son las mes recomenables. Pero ell, á lo menos troba melodias y sab desenvol·larlas, y en materia de harmonisació, entre molts efectes inesperats, presenta fragments vi-

brants, de molta empenya y dotats de una extraordinaria brillantés. En ells se reflecta son temperament, que fa dir al mes descontentadís:—Qui aixís comensa, per forsa arribará lluny.

No pot negarse que *Giovanna de Nápoli* es una gran revelació. Lo únich que encare li falta á 'n Manén—y ho disculpa la seva joventut admirablement fogosa—es aquell domini, aquell fré que s' adquireixen per medi del estudi. Pero aixís com hi ha que desconfiar del qui sent jove sab massa, hi ha que tenir gran confiança en qui, s' abandona sense reprimirse á la batzegada del geni.

Com á director demostrá serenitat, aplom y que sab molt bé hont té la má dreta.

En la execució sobresortí la senyora Ferrari, encarregada del paper de protagonista.

L' obra s' posá desfavorablement, á últims de temporada, com si s' desconfiés del éxit que mereix. Ab haver-la tractada no mes que ab la meytat de las consideracions que s' dispensaren á *Cristóforo Colombo*, que ab tot y aixó fracassá, l' efecte de *Giovanna di Nápoli* hauría millorat en ters y quint.

Aixís y tot, es absolutament superior á molts de las óperas que 'ls editors italians prenen pel seu compte, imposant as á las empresas.

De la representació de *L'Africana* no parlém en la secció de Crónica.

ROMEA

Si una comedia hi pot haver aburrida y de mal gust, es la estrenada darrerament ab el títol de *Xampany de Reus*. Reminiscencias de *Chateau Margaux*, quatre xistes que semblan del autor de *Toreros d' hivern* y ja está dit tot.

Si aquesta obra es, com sembla, un anunci, y el sol fet de posarla als cartells pot ja reportar beneficis á la empresa, está perfectament en el seu dret d' anunciarla y posarla en escena, sobre tot avenintshi també 'ls actors que, naturalment, en el transurs de la representació no fan sino beure xampany... de Reus.

Nosaltres que 'ns preciém de tenir bon paladar y que

QÜESTIÓ PENDENT

BARCELONA:—¿Cóm queda aixó del honor municipal?
—No li sabría dir: encare no l' hem tret de la bugada.

CONSELL D' AMICH

—Pero si no més vaig fins á la Barceloneta!
—No importa, fassi testament; recordi que á dintre del port ara 's perden molts barcos.

quan aném á fe 'ls xeflis á Badalona 'l gastém de la Viuda, podem assegurar á l' empresa y al autor que 'l seu Xampany no arriba á gaseosa.

NOVEDATS

La *Ciclón* té totas las trassas de ser un arreglo de un vaudeville francés. L' assumpto peca de gastat, y ab tot el públich hi riu, perque certs *chacs*, no per vistos y revistos perden la virtut que tenen d' excitar l' hilaritat en els que van al teatro ben previnguts al efecte.

En l' interpretació es de aplaudir la bona intenció dels que hi prenen part,

Diumenje al matí doná l' *Orfeo catalá* un de sos celebrats concerts, cantant entre otras pessas de son escullit repertori, sis de noves. Entre aquestas s' hi conta la celebrada de 'n Clavé: *Pel juny la fols al puny* que sigué molt ben interpretada; una preciosa composició: *Primavera*, de 'n Borrás de Palau; la cansó popular *Lo fill del Rey*, armonisada per en Pujol y *Lo noy de la Mare*, de 'n Nicolau, desarrollada ab la trassa y la serietat de que tantas mostrars ha donat en sos anteriors traballs corals. En Nicolau es una figura dintre del renaixement del art musical de la terra.

Aquestas pessas, aixís com las noves de carácter religiós: *Adeste fide es* y *Tu es Petrus*, que també foren cantades per primera volta, al igual que las demés que constituïan el programa, sigueren rebudas ab els aplausos de costúm, per cert ben merescuts, atesa la perfecció suma qu' en tots conceptes ha alcançat la massa coral dirigida y educada per l' incansable Millet.

CATALUNYA

Un' altra de ben ensopegada: *Los charros*, lletra de 'n Casero y en Larrubiers y música de 'n Brull.

Com moltas de las obras més aplaudidas de aquests últims temps, té per assumpto una rivalitat amorosa; pero está conduhida ab verdader coneixement de la escena, y 's distingeix per son vigor y per son color local.

Se tracta de un' obra que durant molt temps fará bon costat á *El puñao de rosas*, ab la qual pot competir dig-

UN CARÁCTER

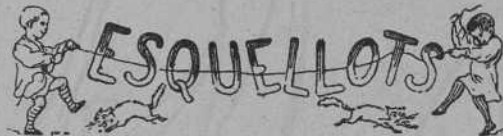

—¿Tranvía?... ¡May més! Avans que deixar de fumar, primer aniré á peu tota la vida.

nament, més per la lletra que per la música, encare que algunas pessas sobresurten per estar ben armonisadas ab la situació del llibre.

Posada ab propietat y luxu, en l' execució 's distingiren la Gurina y l' Alba, entre ellas, y en Martínez, en Caba y en Gil entre 'ls que portan calsas.

N. N. N.

Tot Barcelona comensa á conèixer als perdigots. El regionalisme que, com totas las ideas honradas es digne de respecte fins pels que no tinguin fé en la seva eficacia, els perdigots el fan servir per ofuscar á una part de las classes neutras, posantlas passivament al servey de las sevas malas passións. Quan se creuhen tenirlas sugestionadas, destapan las clavegueras més inmundas, remenan com uns desesperats el llot pudént, y no 'n vulguin més de pestilencia.

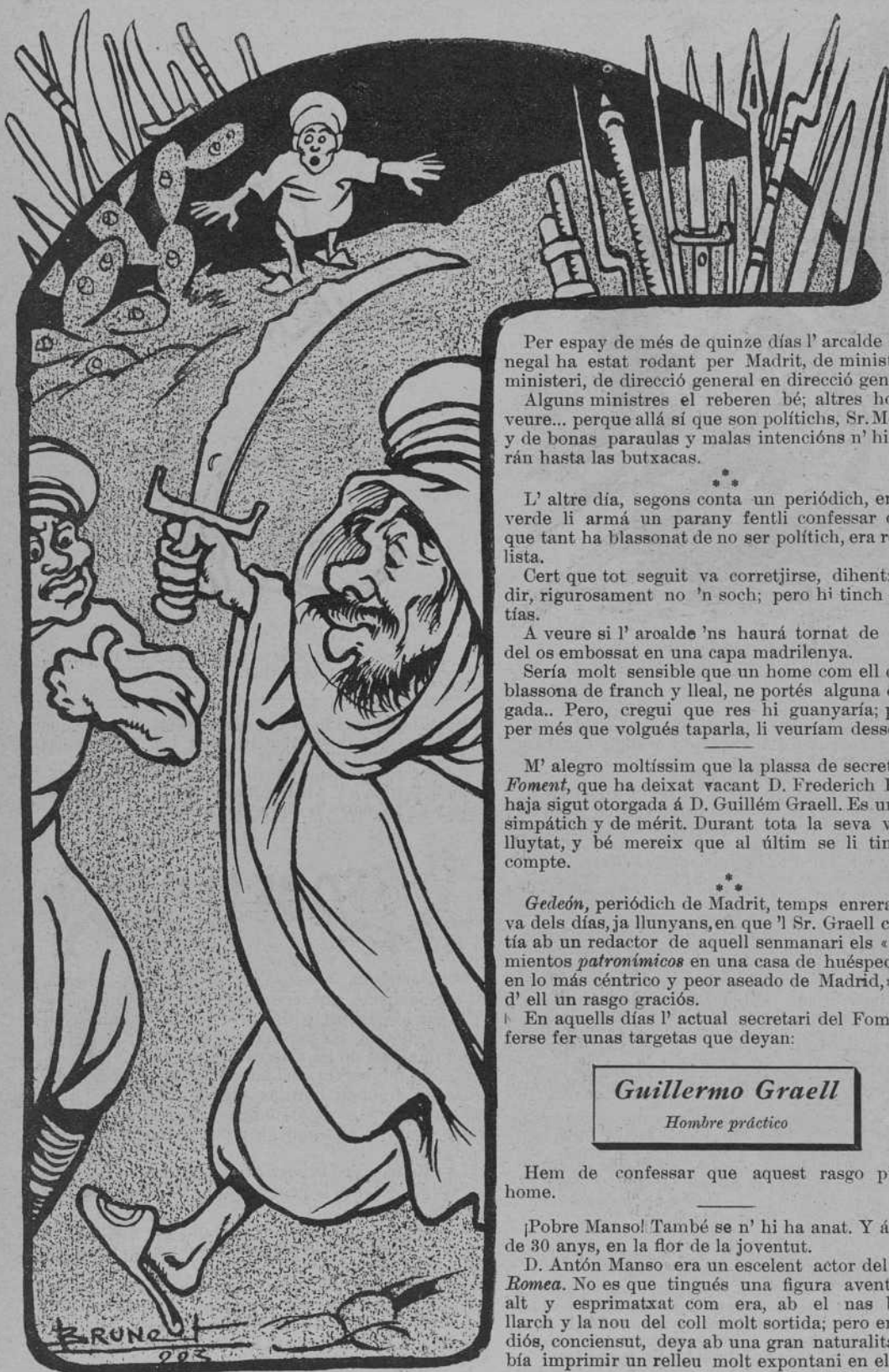
La difamació es la seva arma predilecta.

Si algú 'ls posa 'ls peus á rotlló, en lloch de respondre callan.

—Difama que alguna cosa 'n queda—diuhen y 's consolan esperant els efectes més ó menos extensos de la seva infecció.

La colla dels perdigots, descartant als que 'ls sequeixen sense saber ahont van, no es partit, ni bando, ni agrupació política. Es senzillament una porqueria qu' está reclamant á tota pressa l' escombra y 'l cloruro de calç.

LA GRESCA DEL MARROCH.—TORN PAR

«El Pretendent ha guanyat una sangrenta batalla.»

Per espay de més de quinze días l'arcalde Sr. Monegal ha estat rodant per Madrid, de ministeri en ministeri, de direcció general en direcció general.

Alguns ministres el reberen bé; altres ho feren veure... perquè allà sí que son polítichs, Sr. Monegal; y de bonas paraulas y malas intencions n'hi ompliran hasta las butxacas.

L'altre dia, segons conta un periódich, en Villaverde li armá un parany fentli confessar qu'ell, que tant ha blasonat de no ser polítich, era regionalista.

Cert que tot seguit va corretjirse, dihent:—Es á dir, rigurosament no 'n soch; pero hi tinch simpatias.

A veure si l'arcalde 'ns haurá tornat de la vila del os embossat en una capa madrilenya.

Será molt sensible que un home com ell que tan blasona de franch y lleal, ne portés alguna d'amagada.. Pero, cregui que res hi guanyaria; perquè, per més que volgués taptarla, li veuriam desseguida.

M'alegro moltíssim que la plassa de secretari del Foment, que ha deixat vacant D. Frederich Rahola, haja sigut otorgada á D. Guillém Graell. Es un home simpátich y de mérit. Durant tota la seva vida ha lluytat, y bé mereix que al últim se li tingui en compte.

Gedeón, periódich de Madrid, temps enrera parlava dels días, ja llunyans, en que 'l Sr. Graell compartia ab un redactor de aquell senmanari els «padecimientos patronímicos en una casa de huéspedes sita en lo más céntrico y peor aseado de Madrid,» citant d'ell un rasgo graciós.

En aquells días l'actual secretari del Foment, va ferse fer unas targetas que deyan:

Guillermo Graell

Hombre práctico

Hem de confessar que aquest rasgo pinta al home.

¡Pobre Manso! També se n'hi ha anat. Y á l'edat de 30 anys, en la flor de la joventut.

D. Antón Manso era un escelent actor del *Teatro Romea*. No es que tingués una figura aventatjada, alt y esprimatxat com era, ab el nas bastant llarch y la nou del coll molt sortida; pero era estudiós, conciensut, deya ab una gran naturalitat y sabia imprimir un relleu molt expontani en els tipos que representava, en especial de la corda cómica.

LA GRESCA DEL MARROCH.—TORN IMPAR

En aquest concepte la seva desaparició deixa un buyt important en el *Tea'ro catalá*.

L' Associació Euterpense dels Coros de Clavé, proposantse solemnisar com cada any l' aniversari de la defunció del immortal músich-poeta, demaná li fos cedit el saló central del Palau de Bellas Arts, degudament il·luminat quan se fes fosch y además la banda municipal.

El saló se li cedeix; pero no la banda municipal ni la il·luminació.

Hi ha que advertir que 'l producte de la festa, l' Associació euterpense pensa dedicarlo á l' erecció del monument al insigne poeta Verdaguer.

Motiu de més perque se li negui lo que solicita, per una comissió com la de Governació, presidida per l' incomensurable D. Alejandro Magno Pons... el del arrendament dels Consums.

Si en lloch de demanar l' Associació euterpense, el Saló, pera donar esplay els coristas obrers al noble desitj de honrar la bona memoria del egregi poeta-màrtir, l' hagués demanat pera ballarhi, com llavors de l' Exposició correogràfica de Art antich, de fixo que no li haurían negat res: ni la banda municipal, ni la llum.

La llum menos que res. Perque 'l Sr. Cambó, gran sardanista del Ajuntament, que no se 'n deixa perdre cap, no s' hi hauría pas resignat á ballar sardanas á las foscas.

En una de las últimas sessions del Ajuntament van ser aprovats comptes de cotxes corresponents al mes de setembre últim per valor de 3,128 pesetas.

Podrá saldarse ab déficit el pressupost municipal; pero á lo menos s' haurá de reconéixer que la Pubilla va al hospici en cotxe.

Al anarse'n el Sr. Monegal, va donar á guardar la vara al primer tinent d' alcalde Sr. Boladeras.

El qual no 's pot dir que ho haja fet be, ni malament.

Hi ha noms que portan marcat el destí dels que 'ls ostentan.

¿Qué volen que fassi 'l Sr. Boladeras?

¡Bolados!

Al passar per la Plassa del Teatro, 's fixarán en el tancat de fusta que marca 'l lloch hont deu emplarsarse 'l monument de 'n Frederich Soler.

No 'n fa poch de mesos que va ser colgada allí la primera pedra. Els que ho efectuaren, desde llavors no han fet res més. Deuhen esperar que la pedra grilli.

Si en Pitarra sigués viu y ho vejés, estich segur que diria:

—Vaja, aixó, no més me passa á mí!

«El Pretendent ha sigut empaytat per la quitxalla.»

Un artista de mérit que ha pres] la resolució d' emigrar: l' Eliseo Meifren, qui dintre de pochos días s' embarcará cap á Buenos Ayres.

La seva resolució no es un secret pera ningú. Fuig de aquesta ciutat, qu' es la seva natal, perque á mida que va fentse més rica, opulent y próspera, va tornantse més ingrata pels fills del art.

Las dos notables exhibicións dels seus quadros efectuadas en el Circul artístich, li donavan dret á esperar alguna cosa més que 'ls merescuts elogis de la crítica, y l' admiració de quantas personas anaren á visitarlas... Els compradors no van donarse á conèixer.

S' hagués tractat de pacas de cotó, de cuyros ó cacau s' hi haurían tirat com á alarbs.

Es tant mateix ben trist que l' ambient de una ciutat com la nostra, se vaja enrarint cada vegada més pels fills del art.

Els quals al últim no tindrán més remey que anar emigrant, com las aurenetas, al sentir els primers frets corgeladors: el frets més insoportables, els de la indiferencia.

Y se 'n anirán moguts del afany de defensar la vida en un altre lloch, ab las orelles plenas de que cal afermar la personalitat de Catalunya, europeisar á Catalunya y posar á Catalunya per damunt de tot.

¡Pobra Catalunya, convertida fa temps en una especie de Fenicia... pero de rango andalús!...

Entre 'ls companys de causa qu' aspiran á ser elegits en las próximas eleccións de diputats á Corts, un dels que 'm fa més gracia es el Sr. Casas y Carbó, que ha triat el districte de Santa Coloma de Farnés.

Com aquella es terra de castanyas, una cosa li desitjém de tot cor al copropietari de *L' Avenç*: Que no perdi may el seu angelical optimisme per disgustos que li donguin els seus companys. Y que á pesar de aquests disgustos, las castanyas que menji, li fassin bon profit.

¡BON PARELL!

—¿Cóm es que va ab parayguas, no plovent?

—¿Y vosté?

—Jo ho faig per deixar-lo escorre. ¿Que 's pensa que se m' ha mullat poch aquests días?

En un' administració de periódich.

—¿Ja tornas á anunciar la pérdua de un gos? Si no vaig errat de comptes aquest es el tercer que perts en un mes.

—Es veritat. Pero ¡qué s' hi ha de fer! Desde que la meva filla ha comensat á estudiar el piano, no hi ha manera de que pari un gos á casa ni tres días.

DESPRÉS DEL DEBUT

AL MEU DESCONEGUT AMICH EN MANOLO UTOR

Ja que 't sents en plé domini,
y la teva veu promet,
aprobo el teu determini
de seguir l' art de 'n Massini,
de 'n Gayarre y de 'n Palet.

T' han dit lleig y mal actor,
y que surts fet un guinyapo...
¡Ves, ara, quin disfavor!
¡Com si existís un tenor
que tingués cap pèl de guapo!

Aixó es enveja y res més.
Com que no trigarás gayre
á guanyar gloria y dinés,
es clar, pe-xó ara tot es
dir pestes contra 'l *Musclayre*.

Pero no 'n fassis cabal;
tú aprén de solfa, treballa,
y, al cantá, apreta ben alt...
Engega el *si natural*
y veurás com tothom calla.

Al *Liceyo*, l' altre día,
la gent va mostrarse incerta;
al principi se 'n fumfa
y al cap de poch t' aplaudfa
ab un pam de boca oberta.

En Pena 's trobava al cel,
en Roca s' hi entussiasmava,
á n en Sampere y Miquel
li queya el *banto á granel*
y al senyor Pascual... la baba.

Las nenas ¡ay! s' hi fonían
com un carmetlo de rosa...
Aquell vespre ja n' hi havían
moltes que, per tú, s' haurían
deixat fer qualsevol cosa.

Segueix, donchs, el teu camí.
Vès d' olvidá 'l teu passat;
y si, com pot succehí,
un día un capritxo... en fí...
¡Deu te fassi ben casat!

Procura ser molt prudent
y que 'ls vicis no 't cap-girin.
Pel demés, fes el valent
no fent tan cas de la gent
com dels tomátechs que 't tirin.

Tens l' amich que t' aprecfa
y el bon mestre no 't fa falta...
¡Amunt, *Musclayre*, porffa
y ataca bé, ab valentía,
fins á la nota mes alta!

L' home té de sé atrevit...
¿Veus?... L' arcalde Monegal,
fa días que allá á Madrid...
¡tamé vol dá un *dó de pit*
que se 'n diu *zona neutral*!

MAYET

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Ultimas publicaciones

TOXICOLOGÍA POPULAR

POR IGNACIO VALENTÍ VIVÓ

Ptas. 2.

Los enemigos del Universo

POR ERNESTO HAECKEL

Dos tomos, Ptas. 2.

ARTIFICIOS DE FUEGO DE GUERRA

EMPLEADOS EN ESPAÑA Y EN EL EXTRANJERO

POR D. JOSÉ LOSSADA

Un tomo tela, Ptas. 1'50

La agencia d' en Pep Currillo

Sainete en un acte y en prosa, original de R. Ramón y Vidales

Ptas. 1.

EL OBRERO EN ESPAÑA

POR PRAXEDES ZANCADA, CON PRÓLOGO DE CANALEJAS

Un tomo, Ptas. 1

L' OR DEL RHIN

PER RICART WAGNER

Traducció catalana adaptada á la música, per SALVADOR VILAREGUT y ANTONI RIBERA

Preu: 3 pessetas

Halvard Solness

Drama en tres actos, por E. IBSEN

Precio 1 peseta

Colección Feller

NUEVO DICCIONARIO PORTÁTIL

ESPAÑOL-FRANCÉS, Ptas. 2. * FRANCÉS-ESPAÑOL, Ptas. 2

ESPAÑOL-INGLÉS, Ptas. 2. * INGLÉS-ESPAÑOL, Ptas. 2

La próxima semana aparecerá

¡HUÉRFANA!

POR EUGENIO ANTONIO FLORES

TOMO 84 de la

COLECCIÓN DIAMANTE

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuu ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responem d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificar. Als corresponsals se 'ls otorgan rebaixas.

L' ESPERIT D' IMITACIÓ

—Tan bon punt el sol s' amagui, faré com en'Monegal: me n' entorno á casa.